

De vorbă cu...

Lucia Sturza Bulandra

DESPRE TURNEUL TEATRULUI MUNICIPAL LA BUDAPESTA...

Intoarsă la București după turneul de la Budapesta, artista poporului Lucia Sturza Bulandra și-a reluat imediat multiplele-i activități și preocupări legate de deschiderea stagiunii. Am rugat-o totuși să ne relateze câteva impresii legate de vizita colectivului Teatrului Municipal în capitala R.P. Ungare.

— Ne-a bucurat în acest turneu — și am subliniat în repetate rânduri bucuria noastră — că prin schimbul nostru cultural s-au strâns relațiile de prietenie și sinceră prețuire între oamenii de teatru români și maghiari. Primirea extrem de călduroasă care ne-a făcut-o publicul și frunții vieții intelectuale din Budapesta, ne-a ajutat ca din primele momente să ne simțim foarte bine în frumosul oraș de pe malurile Dunării. Succesul turneului nostru a fost mare, aceasta se vede și din relatările presei — iar pe mine personal m-a bucurat foarte mult caracterul judicios al aprecierilor la adresa spectacolelor noastre. Am plecat, după cum știți, cu patru spectacole, pe care le considerăm reprezentative pentru ținuta artistică a colectivului nostru.

La primul spectacol, *Trei generații* de Lucia Demetrius, emoțiile au fost mari. Era doar întâia întâlnire cu un public care nu cunoștea piesa, nici limba noastră. Dar, după primele momente ne-am dat seama că temerile noastre au fost neîndreptățite. Spectacolul a plăcut mult și am simțit replică de replică participarea publicului. Rectorul Institutului de teatru mi-a spus că regretă mult faptul că vacanța de vară a privat studenții Institutului de vizionarea acestui spectacol. Și eu cred că la spectacolul din Budapesta, actorii noștri au realizat creații excelente: Clody Bertola a jucat rolul Ruxandrei cu finețe în detalii, cu subtilități în nuanțe, încît am asemuit jocul ei cu o dantelă. Beate Fredanov cu deosebită și sinceră simplitate, Ileana Predescu, Vali Voiculescu, Șt. Ciobotărașu și Fory Etterle au subliniat cu măiestrie mesajul piesei noastre originale. Cît despre Benedict Dabija, toate ziarele maghiare au subliniat interpretarea plină de savoare pe care i-a dat-o personajului Ilie.

Al doilea spectacol a fost cu *Azilul de noapte*. Primirea lui a fost entuziastă. deși spectacolul a suscitât și acolo — ca și la noi — discuții printre oamenii de specialitate, dar dincolo de aceasta vreau să relev cu bucurie că *Azilul de noapte* a cunoscut o interpretare mai adâncită, că spectacolul a crescut mult față de cel prezentat la București, în stagiunea trecută.

Viziunea regizorală a lui Liviu Ciulei a fost sprijinită de interpreți cu o trăire atât de sinceră, ritmul spectacolului a fost atât de susținut, de încheșat încît spectatorii budapeșteni care au avut prilejul să vadă acolo această piesă într-o montare clasică — au fost emoționați și deosebit de interesați de realizarea colectivului nostru. Am urmărit și eu spectacolul cu emoție și am constatat că actorii au izbutit să dea personajelor o trăire mai profundă, mai umană. Fory Etterle a avut cîteva momente surprinzătoare într-o mare concentrare de durere, însoțită de o sobrietate remarcabilă. Inteligența jocului său a fost relevată de critici, și mai ales s-a remarcat intensitatea dramatică cu care a realizat finalul. La fel despre Șt. Ciobotărașu — s-a spus că el „nu l-a interpretat pe Luca, a fost chiar Luca“. O creație frumoasă a realizat Emilia Manta (Kvașnia) cu multă autoritate și vervă, la fel și Marius Pepino, Petre Gheorghiu, Lucia Mara, ca de altfel întreg colectivul nostru.

Despre succesul spectacolelor *Moartea unui comis voiajor* și *Mamouret* nici nu mai trebuie să vorbesc. Creațiile lui Jules Cazaban, Clody Bertola, Ionescu-Gion, V. Rebengiuc, M. Albulescu, Vasilica Tastaman și Anca Verești în piesa lui A. Miller au fost răsplătite cu nenumărate aplauze. În seara spectacolului *Mamouret*, emoția mea a fost mai mare ca oricînd. De astădată, nu mai asistam din sală la spectacolele noastre... Cînd mi-am făcut intrarea în scenă, aplauzele care au ținut minute în șir m-au înmărmurit. Am înțeles că aceste aplauze ca și manifestația de prietenie, ca și florile publicului maghiar, se adresau prin mine teatrului românesc, poporului nostru.

Putem spune deci că turneul nostru și-a atins scopul. El a reprezentat cu cînte peste hotare nivelul artei teatrale românești. La una din conferințele de presă un ziarist ne-a pus următoarea întrebare: „Cum ați ajuns la această perfectă coeziune a colectivului vostru?“ I-am răspuns: „În teatrul nostru avem nenumărați tineri ieșiți de pe băncile Institutului de teatru. Ei lucrează zilnic cu noi cei mai vîrstnici — astfel că, zi de zi, facem un schimb creator între experiența noastră și avîntul lor tineresc. Ne antrenăm unii pe alții și, jucînd teatru, căutăm să facem educația maselor, căci acesta este scopul activității noastre care — sprijinită de statul democrat popular — stă la adăpostul grijilor materiale ce handicapau altădată teatrele particulare“.

— *Ce puteți să ne spuneți despre vizitele dumneavoastră în Budapesta ?*

— Din păcate, din spectacolele celor 11 teatre maghiare din Budapesta n-am văzut decît în prima zi *Oameni din Budapesta* de Mesterhazy la Teatrul Armatei și mi-a plăcut deosebit de mult interpretarea talentaților actori maghiari ca și interesanta viziune regizorală.

Alte spectacole n-am putut vedea fiindcă am asistat seară de seară la reprezentațiile teatrului nostru. Cît despre Budapesta... Acest frumos oraș pe care l-am văzut ultima oară înainte de război, l-am regăsit pulsînd în ritmul vieții socialiste. Vizitele noastre au fost scurte, dar peste tot am fost înconjurați de o caldă și vie simpatie. La șantierul naval „Gh. Gheorghiu-Dej“, muncitorii s-au adunat în jurul nostru, ne-au adus flori și daruri și împreună cu ei am făcut o plimbare cu vaporul pe Dunăre. Mie mi-a făcut o deosebită plăcere rugămintea unor tineri muncitori ca să ne fotografiem împreună, iar chipul acelei femei simple care a venit să mă îmbrățișeze și mi-a oferit o însignă, n-am să-l uit. Mi-am dat seama cu acest prilej cît de intense și de trainice sînt relațiile de prietenie romîno-maghiare. Colectivul de lucrători de pe șantierul naval „Gh. Gheorghiu-Dej“ cunoaște bine literatura noastră originală, el vizionează filme românești, iar cu prilejul zilei de 23 August, a organizat acolo o expoziție romînească, așa că la fiecare pas am simțit interesul lui viu pentru creația noastră, entuziasmul lor pentru realizările noastre.

Schimbul nostru teatral cu teatrul „Madách“ s-a dovedit fructuos, util pentru ambele colective și a însemnat un pas important în cunoașterea și aprecierea noastră reciprocă. Sînt bucuroasă că Teatrul Municipal a realizat acest turneu și a izbutit să demonstreze virtuțile scenei românești. Acum însă, grijile stagiunii, repertoriul, nenumăratele piese care își așteaptă rîndul la rampă...”

Convorbirea s-a sfîrșit. *Timpul Luciei Sturza Bulandra, directoarea Teatrului Municipal, e măsurat. Știm : o vizită la Ministerul Învățămîntului și Culturii, apoi o ședință la Sfatul Popular al Capitalei, apoi o ședință cu membrii consiliului artistic, apoi trebuie să asiste la repetiții... Sînt multe lucruri de realizat în stagiunea 1960—1961.*